

Mødet den 12. Decbr. 1912.

Fraværende: Harald Jensen, N. Joh. Laursen, Olesen, J. C. Petersen og Samuelsen.

1. (J. Nr. 1³²—1912). Skrivelse af 2. ds. fra Landbrugsministeriet om at de fra Marselisborg Lade-
gaards Skov solgte Parceller, Matr. Nr. 1 ee, 1 ef,
1 eg, 1 eh, 1 ei og ek, fritages for **Fredskovsfor-
pligtelse.**

Til Efterretning.

2. (J. Nr. 381—1912). Skrivelse af 2. ds. fra Inden-
rigsministeriet om at **det tillades Carl Olsen at
forene Borgerskab som Bager med Borgerskab
som Konditor,** dog uden Ret til Udsækning af
stærke Drikke.

Til Efterretning.

- 3, (J. Nr. 8⁴—1912). Indenrigsministeriets Afgørelse
af et **Skattespørgsmaal,** saalydende:

»I det med Amtets paategnede Erklæring
af 19. September d. A. modtagne Andragende
har Aarhus Byraad begært en Udtalelse fra
Indenrigsministeriet angaaende Spørgsmaalet
om Telegrafist Kielbergs kommunale Skattepligt
for Tiden fra 1. Maj til 31. December 1911,
for hvilket Tidsrum der er afkrævet den paa-
gældende Skat til baade Fredericia og Aarhus
Kommune.

Det fremgaar af Sagen, om hvilken man har brevvekslet med Ministeriet for offentlige Arbejder, at den paagældende, der var og for Tiden er tjenestgørende ved Fredericia Station, fra den 1. April 1911 at regne for et Tidsrum af indtil 9 Maaneder midlertidig blev forsat til Tjeneste ved Telegrafvæsenets 2. Ingeniørdistrikt i Aarhus; under Opholdet i Aarhus forblev den paagældendes Familie boende i Fredericia.

I denne Anledning skulde man til Efterretning og videre fornøden Bekendtgørelse tjenstlig melde, at Indenrigsministeriet maa holde for, at Telegrafist Kielberg i Henhold til Bestemmelsen i den kommunale Skattelovs § 2, 2. Stykke for det omhandlede Tidsrum alene er skattepligtig til Fredericia Kommune, men at Spørgsmaalet iøvrigt henhører under Domstolens Afgørelse.«

Til Efterretning.

4. Indenrigsministeriets **Approbation paa Købekontrakt** med

- a. (J. Nr. 22¹²—1912) Murermester M. Pedersen angaaende en Byggegrund i Trepkasgade og
- b. (J. Nr. 22¹³—1912) Tømrmester C. Edv. Nielsen angaaende en Byggegrund i Læssøesgade.

Til Efterretning.

5. (J. Nr. 68—1912). Skrivelse af 20. November d. A. fra Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet angaaende **Gymnastikundervisningen** i de kommunale Skoler, saalydende:

»Med Direktionens Skrivelse af 7. Maj d. A. har Ministeriet modtaget de i Skrivelse herfra af 20. December 1911 forlangte Erklæringer fra Direktionen og de stedlige Skolemyndigheder i Aarhus angaaende en af Gymnastikinspektøren

til Ministeriet afgiven Indberetning om Gymnastikforholdene ved Købstadens kommunale Skoler.

Sagen angaar Spørgsmaalet om, hvorvidt de af Ministeriet ved forskellige Lejligheder med Hensyn til Gymnastikundervisningen stillede Forordninger ere fyldestgjorte, i hvilken Henseende følgende bemærkes:

Ved Skrivelse af 28. Januar 1908 udtalte Ministeriet i Anledning af en samme forelagt Sag om Ændringer i Kommunens Undervisningsplan, at der skulde gives Pigerne mindst 2 Timers ugentlig Undervisning i Gymnastik i Stedet for som hidtil 1, at der kun maatte undervises 1 Klasse ad Gangen i Drengborgerskolens Gymnastiksal i Ny Munkegade, og at der for de øvrige Skolers Vedkommende skulde være 2 Lærere til Stede, for saa vidt 2 Klasser undervistes samtidig i Gymnastik.

Ved Skrivelse af 3. August 1908 paabød Ministeriet dernæst, at den tidligere krævede Indførelse af mindst 2 Timers ugentlig Gymnastikundervisning for samtlige Pigeklasser skulde finde Sted fra det følgende Skoleaars Begyndelse, og gav samme Paalæg for 1. Drengborgerskoleklassens Vedkommende.

Ved Skrivelse af 24. Februar 1909 bevilgede Ministeriet imidlertid under Hensyn til samtlige foreliggende Omstændigheder Byraadet Henstand i 2 Aar med Efterkommelsen af de givne Paalæg.

Endelig anmodede man i Skrivelse af 9. April 1910 Direktionen om at ville tilkendegive Byraadet, at man bestemt maatte kræve, at der, naar denne Frist var udløben, indførtes en saadan Ordning af Gymnastikundervisningen ved

de kommunale Skoler, at der ikke undervistes i Gymnastik i Hold paa mere end ca. 35 Elever ad Gangen, hvorhos man tilføjede, at man vilde sætte Pris paa, at en saadan Ordning blev truffen allerede inden Udløbet af den satte Frist, og at man under alle Omstændigheder forudsatte, at der i betimelig Tid blev truffet de nødvendige Foranstaltninger til, at Enkeltklasseundervisningen i Gymnastik i alle Kommunens Skoler kunde tage sin Begyndelse fra den 1. April 1911.

Af det i Sagen oplyste fremgaar det nu, at af de saaledes stillede Krav staar alene Fordringen om Enkeltklasseundervisningens Gennemførelse tilbage som uopfyldt, idet der endnu i vidt Omfang undervises to Klasser ad Gangen i Gymnastik, derunder i den tidligere nævnte Skole i Ny Munkegade, hvilket sidste Forhold af de stedlige Skolemyndigheder er erkendt at være i Strid med det af Ministeriet givne Paa-bud. Med Hensyn til de nævnte Myndigheders Opfattelse af Spørgsmaalet om Dobbeltklasseundervisningens Tilstedelighed ved de andre Skoler ses det derimod, at Ministeriets ovenanførte Paalæg i Skrivelse af 9. August 1910 om, at der ikke maa undervises »i Hold paa mere end ca. 35 Elever ad Gangen«, er bleven fortolket saaledes, at Undervisning af mere end een Klasse paa samme Tid ikke maa overdrages en enkelt Lærer, men at samtidig Undervisning af 2 Klasser er tilladt, naar der er 2 Lærere til Stede i Gymnastiksalen.

Hvad nu særlig Skolen i Ny Munkegade angaar, er det godtgjort, at i Skoleaaret 1913—1914 ville næsten alle og i 1914—1915 alle denne Skoles Klasser blive underviste enkeltvis

i Gymnastik, hvilket Ministeriet under Hensyn til det om Gymnastiklokalets Størrelse senest oplyste finder at kunne acquiescere ved.

Med Hensyn til Dobbeltklasseundervisningen iøvrigt maa man fremhæve, at Ministeriets ovennævnte Skrivelse af 9. April 1910, som det med Tydelighed fremgaar af den citerede Passus sammenholdt med det i Skrivelsens Slutning udtalte, er at forstaa saaledes, at der kun maa undervises een Klasse paa ca. 35 Elever ad Gangen i samme Lokale, hvorved bemærkes, at den Kommunen tidligere meddelte Tilladelse til Dobbeltklasseundervisning i Gymnastik ved 2 Lærere kun har været givet som en — ved den forhaandenværende Mangel paa Lokaler begrundet — Overgangsbestemmelse, hvis midlertidige Karakter allerede under Hensyn til Reglen i Lov 29. Marts 1904 § 7 om Børnetallet i Folkeskolens Klasser maatte være givet, og som derfor ikke kan paaberaabes som Hjemmel for Etableringen af en varig Ordning af den ommeldte Beskaffenhed.

Imidlertid finder Ministeriet i Betragtning af, hvad der i det hele i Aarenes Løb er foretaget til Gymnastikundervisningens Fremme i Aarhus kommunale Skoler og i Erkendelse af de ikke ubetydelige økonomiske Ofre, Kommunen i dette Øjemed har bragt, Anledning til at indrømme Byraadet en yderligere Udsættelse til Udløbet af Aaret 1915 med Indretning af flere Gymnastiksale i det Omfang, hvori dette er nødvendigt til den fuldstændige Gennemførelse af Enkeltklasseundervisningen i Gymnastik.

Hvilket tjenstlig meldes til behagelig Efterretning og videre Bekendtgørelse.«

Til Efterretning.

6. (J. Nr. 459—1912). Opgørelse over **Indbyggerantallet i Aarhus** i Oktober 1912:

Sogneinddeling	Antal Mænd	Antal Kvinder	Tilsammen Mænd og Kvinder
Dom Sogn	8111	9796	17907
Frue Sogn.	7239	8047	15286
Sct. Pauls Sogn	10387	11919	22306
Sct. Johannes Sogn . . .	3042	3485	6527
Hele Byen	28779	33247	62026

1. Der er 4017 beboede Huse.
2. Der er 4468 flere Kvinder end Mænd.
3. I Optællingen er ikke medtaget de i Garnisonen for Tiden værende værnepligtige og ejheller de tilrejsende paa Hotellerne. Optællingen omfatter altsaa kun de Personer, der har fast Bopæl i Kommunen.

Til Efterretning.

7. (J. Nr. 450—1912). Indstilling fra Udvalget for Belysningsvæsenet angaaende **Kontrakt med Vejlbys Sogneraad om Levering af Gas til Vejlbys Kommune.** — 2. Behandling.

Formanden udtalte, at Udvalget havde overladt til ham, hvorvidt Sagen skulde behandles for aabne Døre, og at han intet havde set til Hinder derfor, da det af Forhandlingerne i sidste lukkede Møde fremgik, at Sagen for saa vidt var behandlet færdig, at Vedtagelse eller Forkastelse kunde finde Sted. Da den Mangel ved Kontrakten, Taleren havde paataalt i sidste Møde, nu var afhjulpet, havde han for sit Vedkommende intet at erindre mod Overenskomsten.

Møller bemærkede, at det var efter Ønske fra enkelte Medlemmer, at Sagen nu kom til Behandling for aabne Døre, hvad Udvalget for saa

vidt intet havde imod, skønt den Slags Sager dog vist helst burde behandles for lukkede Døre. Som Kontrakten nu forelaa, var der foretaget forskellige redaktionelle Ændringer i den, ligesom den ogsaa var efterset af en Sagfører, der havde erklæret, at den juridisk set var, saaledes som den burde være. Han omtalte dernæst ganske kort de foretagne redaktionelle Ændringer og fremhævede herunder, at det af Hr. Simonsen fremsatte Ønske om at faa præciseret, at den Ret, der eventuelt skulde udmelde Voldgiftsmænd eller Opmand, skulde være Aarhus Bytingsret, nu var efterkommet. Om Vejlbys vilde indgaa paa Ændringerne, vidste Udvalget ikke, men antog det. Hvad Realiteten angik, var Leverancen efter Udvalgets Mening en Forretning, som Byen kunde være tjent med. Man havde en Ledning til Sindssygeanstalten, idet man hidtil havde forsynet denne med Gas, men denne Leverance var nu delvis opsagt, fordi Anstalten skulde have elektrisk Lys. De sidste Aar havde Anstalten aarlig aftaget Gas for noget over 12000 Kr. Antagelig vilde Aarhus ved nu at overtage Gasleverancen til Vejlbys overensstemmende med den foreliggende Kontrakt skabe sig en aarlig Fortjeneste af ca. 5000 Kr., altsaa i 10 Aar 50000 Kr. Denne Sum vilde man ikke faa, hvis man ikke indgik paa Kontrakten, da Vejlbys jo selv kunde anlægge et Gasværk, hvad Aarhus ingen Fordel kunde have af. Det var under Sagens 1. Behandling blevet hævdet, at man ikke skulde indgaa paa at levere Gas til Vejlbys, fordi denne Kommune var et Skattely, men dertil kunde siges, at Skattelyet blev hverken større eller mindre, fordi man paatog sig Leverancen. Endvidere var det blevet sagt, at Vejlbys ved selv at

anlægge et Værk vilde komme til at give en højere Pris for Gassen, men dette var ikke ganske afgjort, eftersom Vejlbys ved at faa Gas fra Aarhus Gasværk selv skulde afholde alle øvrige Udgifter saasom til Maalere, Stikledninger og lignende. I det hele taget maatte det bemærkes, at Aarhus ikke havde anden Udgift ved Leverancen end den, der medgik til Gassens Fremstilling. Endelig var der ogsaa blevet indvendt, at man ikke skulde delagtliggøre Skattelyene i Byens Goder. Naturligvis var Gassen et Gode, som man havde, men man havde ikke Privilegium paa det, da de vedkommende Kommuner selv kunde anlægge Gasværker. Viby og Aaby Kommuner vilde i sin Tid købe Gas hos Aarhus, men havde nu selv anlagt Gasværker, fordi man ikke kunde komme overens om Leverancen, og saaledes kunde Vejlbys ogsaa bære sig ad. Det var vist Hensigten, at Vejlbys Kommune vilde sælge Gassen for 15 Øre pr. m³ til sine Beboere, men i Virkeligheden vilde den komme til at staa Kommunen i omtrent samme Pris. Alt i alt var Leverancen for Aarhus en Forretning, som man ikke burde afslaa, ogsaa fordi det ingen Skade var til at være i god Forstaaelse med sine Naboer, som man jo gerne vilde sælge sine Varer til, og Gassen var en Vare som alle andre. Hvis man ikke tiltraadte Kontrakten, vilde man forhindre, at der aarlig indgik 5000 Kr. i Kommunens Kasse, og det havde man ikke Lov til. Sluttelig anbefalede Taleren Kontrakten, som den forelaa, og udtalte, at Udvalget vilde være glad ved, om alle Medlemmer vilde stemme for den.

M i k a e l J o h a n s e n kunde af de af ham ved Sagens 1. Behandling anførte Grunde ikke stemme for Forslaget. Der sagdes, og det var

vel nok rigtigt, at Gassens Produktionspris var 5 Øre, men saa vilde Indkøbsprisen sikkert blive 10 Øre, da der selvfølgelig maatte medregnes Udgifterne til Arbejds løn, Amortisation og Forrentning. Man tilbød altsaa Vejlbys Gas til den Pris, man selv havde den til. Naar Aarhus Borgere skulde give 11 Øre pr. m³, var det uforstaaeligt, at man kunde have en saadan Kærlighed til Beboerne i Vejlbys, at man vilde sælge til dem for 10 Øre, navnlig da Vejlbys Sogneraad havde været meget ivrig for at forhindre en god Ordning af den mellemkommunale Beskatning. At levere Vejlbys Gas til den foreslaaede Pris, vilde kun være at give denne Kommunes Beboere Lettelse i deres Skattebyrde. Efterhaanden som Skattebyrne fik alle vor Kommunes Goder, vilde Udflytningen blive langt større. I og for sig havde Taleren intet imod at sælge Gas til Vejlbys, men det skulde være til en ganske anden Pris. Efter den foreliggende Kontrakt vilde Vejlbys faa alle Rettighederne, men Aarhus alle Forpligtelserne. Der sagdes, at man vilde tjene 5000 Kr. om Aaret ved denne Leverance, men de Penge vilde jo slet ikke være tjent, naar Udgiften til Arbejds løn, Forrentning og Amortisation blev medregnet. Tilmed havde man ingen Sikkerhed for, om man inden Kontraktens Udløb vilde blive nødt til at foretage en dyr Udvidelse af Gasværket. Ganske vist blev det sagt, at Leverancen ikke vilde medføre nogen Forøgelse af Gasværkets Personale, men det blev ogsaa sagt over hele Byen, at Personalet nu var for stort. Skulde der endelig indtræffe Kalamiteter med Gasforsyningen til Vejlbys, f. Eks. at Trykket blev under det lovede, og man havde jo for ikke længe siden set, at den Slags kunde indtræffe, vilde man uden Tvivl blive paa-

ført en Mængde Erstatningskrav. I det hele taget var det nødvendigt at bruge de Midler, man havde, for at fremtvinge en fornuftig mellemkommunal Beskatning, men vedtog man det foreliggende Forslag, vilde man hjælpe med til at faa en bedre Ordning paa dette Omraade udsat. Ved at købe Gassen til den foreslaaede Pris, vilde Beboerne i Vejlbys faa den langt billigere, end hvis de selv skulde anlægge et Gasværk, og saa vilde de endda blive fri for Ubehagelighederne ved Sod og Røg fra Værkets Skorsten. Taleren vilde gerne arbejde for et godt Forhold til Nabokommunerne, men ikke paa Bekostning af Aarhus, og han vilde derfor ogsaa gerne være med til at sælge dem Gas, men kun til en saadan Pris, at man var paa den sikre Side.

J a k o b J e n s e n udtalte, at Sagen ogsaa havde en socialøkonomisk Side, idet man ved at foretage den foreslaaede Forretning vilde forhindre, at en hel Del Mennesker tjente deres Udkomme ved at opføre og passe et Gasværk i Vejlbys. Det kunde maaske siges, at man ikke behøvede at tage Hensyn hertil, og at man kun skulde se paa, hvad Kommunen kunde tjene ved Forretningen. Dette vilde ogsaa være rigtigt nok, hvis de Mennesker kunde faa Beskæftigelse andet Steds, altsaa hvis der var Arbejde nok, men det var jo saa langt fra Tilfælde. Kunde man ordne det saaledes, at alle var sikrede Arbejde, var Sagen ganske anderledes, men det evnede man ikke. Endvidere maatte det erindres, at Vejlbys var og blev et Skattely af stor Rang, hvorimod de to andre nævnte Udflytterkommuner, Vibys og Aabys, snart var færdige med at være det, ligesom det ogsaa var Vejlbys, der rummede de rigtig store Udflyttere, medens Udflytterne til Vibys og Aabys mest var Middelstandsfolk og

Arbejdere. Paa Grund af dette Forhold fik Vejlbys kun en meget lav Skatteprocent. Viby og Aaby var som sagt snart færdige med at være Skattely, i den første Kommune sørgede Fællesforeningen for det, og i den anden Fabrikkerne; begge Kommuner vilde faa store Udgifter til deres Veje, Skolevæsen og Fattigvæsen og vilde ogsaa snart mærke ret stærkt til Alderdomsunderstøttelsen, og dermed vilde deres Karakter af Skattely forsvinde. I disse Byer var der nu blevet anlagt kommunale Gasværker som imidlertid ingen Indtægt gav i deres Kommunekasse, fordi de var forpagtede bort til private, der nu udbyttede Befolkningen. Det var kun tilsyneladende, at Beboerne i disse Kommuner betalte mindre i Skat end Beboerne i Aarhus; vel var deres Skatteprocent lav, men Folk med under et Par Tusinde Kroner i Indtægt kunde være sikre paa, at de ved at flytte derud nok skulde komme til at betale lige saa meget i Skat som her. I det hele taget vilde det ikke have været nær saa farligt at indlade sig med disse to Kommuner, fordi den Tid var langt nærmere, da de vilde anmode om at blive indlemmet under Aarhus. I Kontrakten blev det bemærket, at Salgsprisen til Vejlbys, 10 Øre pr. m³, skulde svare til Kogegasprisen, 11 Øre pr. m³, i Aarhus, men det mærkelige var da, at der slet ikke blev talt om, at Vejlbys fik Lysgas til samme Pris, som man her maatte give for Kogegas. Ganske vist havde man her Lov til at have et Par eller tre Gasblus til Kogegaspris, men i Vejlbys kunde de altsaa have saa mange Blus til den Pris, som de vilde. Paa dette Punkt havde man gjort Byens Borgere Uret, og her kunde Aarhus næsten lignedes ved den Købmand, der solgte Kaffe til Brugsforeningen til 50 Øre pr. Pd., men tog 1 Kr. i sin Butik. Denne Købmands Forretning

gik i Stykker, hvad Aarhus naturligvis ikke vilde gøre, fordi Kommunen havde Monopol for Aarhus paa at producere og sælge Gas, men netop derfor burde man ikke stille Vejlbys Beboere gunstigere end Byens Borgere. Med den Fortjeneste af 5000 Kr., som Udvalget regnede med, var der slet ikke taget Hensyn til Gasværkets Amortisation og Forrentning, som Vejlbys Beboere dog ogsaa burde deltage i, naar de ønskede Gas fra vort Værk. Dertil kom, at Gasværket i Kontrakten forpligtede sig til at levere Gassen til Vejlbys med et vist Tryk, hvad det slet ikke gjorde her i Byen. Var der kun ringe Tryk paa, blev Gassen blot sendt ud til Borgerne, som maatte bruge den, skønt den i saa Tilfælde kun havde ringe Varmeevne. Dernæst forpligtede man sig til, at den Gas, der blev leveret til Vejlbys, skulde have en Varmeevne af 4800 Kalorier, skønt Udvalget slet ingen Forpligtelse havde i saa Henseende overfor Forbrugerne i Aarhus. For en Tid siden kunde Gassen saa godt som slet ikke lyse eller varme i hele Kvarterer her i Byen; det maatte Folk finde sig i uden at faa nogen Erstatning; men som Kontrakten var affattet, vilde næppe nogen tro, at Beboerne i Vejlbys vilde finde sig i den Slags uden at søge Erstatning. Saadanne Kalamiteter med Gassen indtraf af og til her og vilde ogsaa indtræffe i Vejlbys, naar man havde overtaget Leverancen, og Resultatet kunde da let blive, at Erstatningsudgifterne blev langt større end den paaregnede Indtægt. Paa disse to Punkter, Trykket og Varmeevnen, havde Udvalget tænkt at favorisere Beboerne i Vejlbys fremfor Byens egen Befolkning; men saaledes havde man ikke Lov til at behandle denne. Taleren havde Grund til at tro, at Forslaget vilde blive vedtaget, og han vilde da stille

nogle Ændringsforslag til Kontrakten. Selv om disse skulde blive vedtaget, vilde han dog stemme imod den hele Kontrakt, men han vilde stille Ændringsforslagene, fordi han følte det som sin Pligt at søge at faa det bedst mulige ud af den hele Sag, og fordi det ikke bagefter skulde siges, at han ikke havde stillet noget Forslag. Talerens første Ændringsforslag gik ud paa at ændre § 6, der lyder saaledes: »Betalingen for Gassen erlægges kvartalsvis« til: »Betalingen for Gassen erlægges kvartalsvis og er forfalden, saa snart Regningen fremsendes«. Hans andet Ændringsforslag gik ud paa at ændre Bestemmelsen i § 8 om Gassens Varmeevne til: »Aarhus Kommune forpligter sig til at levere Gassen med samme Varmeevne som den, der leveres til Befolkningen i Aarhus«. Sluttelig bemærkede Taleren, at skulde disse 2 Ændringsforslag blive vedtaget, var der kun Prisforskellen tilbage, og det vilde dog være et Fremskridt, naar der taltes om at stille Aarhus lige med Vejlbj.

M o u s t e n bemærkede, at det vilde se underligt ud, om en Købmand ikke vilde sælge Varer til Folk i en anden Kommune, naar han kunde have Fortjeneste deraf, og at Forholdet med Salget af Gas til Vejlbj var ganske det samme. Der var blevet sagt, at Beboerne i Vejlbj fik Gassen til samme Pris som Beboerne i Aarhus, men dette var jo slet ikke Tilfældet, da de selv maatte lægge alle Stikledninger, betale Maalerne og tage Gas-tabet i Stikledningerne. Ligeledes var det blevet sagt, at det at nægte at overtage Leverancen vilde være et Middel til at fremtvinge en god Ordning af den mellemkommunale Beskatning; dette kunde Taleren dog ikke se, ellers vilde han ogsaa være med til at forhindre Leverancen. I det hele taget kunde Taleren ikke se, at man

gjorde noget forkert ved at sælge Gas til Vejlbj. I Vibj kostede Gassen vist $14\frac{1}{2}$ Øre pr. m³, og den Pris kunde Vejlbj sikkert ogsaa have den for ved et eget Værk. Alt i alt fik man efter Kontrakten sikkert den højeste Pris, der kunde faas. Taleren havde i og for sig ikke noget imod at stemme for de af Hr. Jakob Jensen foreslaaede Ændringer, men han troede ikke, at Vejlbj vilde antage den sidste af disse. Forøvrigt var denne Ændring vist helt overflødig, da Udvalget havde oplyst, at Gassen altid havde den Varmeevne, der var sikret i Kontrakten.

Christensen hævdede, at Vejlbj Sogneraad kunde undslaa sig ved at underskrive Kontrakten med de foreslaaede Ændringer, og henstillede til de 2 Medlemmer, der havde foranlediget, at Sagen blev behandlet for aabne Døre, at de ikke, naar de havde Sager, der egnede sig for Behandling for aabne Døre, da lagde Hindringer i Vejen derfor. Taleren erindrede dernæst om, at man tidligere havde forhandlet med Vibj og Aaby om at levere Gas, men at der da var blevet spændt Ben for Sagen, saa den ikke var blevet til noget. Det var den Gang fra Udvalget blevet sagt, at entrerede man ikke med disse Kommuner, anlagde de selv Gasværker, og dette var nu sket. Nu stod man overfor, om man vilde sælge Gas til Vejlbj, og Spørgsmaalet var da, om man med Fortjeneste vilde sælge Vejlbj en Vare, som man ikke kunde forhindre det i at faa, fordi det jo ganske som Aaby og Vibj selv kunde bygge sig et Gasværk. Hvis man saaledes begyndte at bygge kinesiske Mure om Aarhus, vilde man vist gaa et Skridt for vidt, og det vilde snart vise sig, at Aarhus dog blev lovlig lille. Overfor Bemærkningerne om

Skattely, vilde Taleren udtale Ønsket om, at enhver Arbejder kunde komme i Besiddelse af et lille Hus med Have i Stedet for som nu at skulle bo i Baghuse eller store Kaserne; men det var vel den Ordning, Hr. Mikael Johansen var Repræsentant for. Det, at Smaafolk fik deres eget lille Hus, var det, man vilde spænde Ben for, for at de store Grundejere kunde faa deres Smaalejligheder lejet ud til den højest mulige Leje. Hr. Jakob Jensen havde for lidt siden indrømmet, at Smaafolk og Middelstandsfolk ingen Fordel havde af at bo i Nabokommunerne, men saa var der heller ingen Grund til at lægge Hindringer i Vejen for, at disse Folk kunde faa let Adgang til at købe vore Varer. Forhaabentlig var der saa meget Frisind, at man tillod Folk at bo, hvor de vilde. Det var de store Arbejdsgivere, der søgte til Skattelyene for at slippe med en billigere Skat, skønt de havde gode Raad til at bygge Villa indenfor Kommunen, men Smaafolk var tvunget til at flytte ud, hvis de vilde bo i et eget lille Hus. Iøvrigt vedrørte den mellemkommunale Beskatning slet ikke Arbejderne, da Arbejdere med et Par Tusinde Kroner i Indtægt slet ikke blev ramt af denne Beskatning. Den Skat, disse Folk kunde svare, var der god Brug for i deres Opholdskommune blandt andet til Skolevæsenet. Forøvrigt var Skolevæsenet i Aarhus jo heller ikke billigt. At spænde Ben for Forslaget vilde i Virkeligheden være at afslaa en Forretning, hvorved Byen kunde tjene 5000 Kr. om Aaret. Der var talt om, at Salgsprisen ikke omfattede Gasværkets Forrentning og Amortisation, men der skulde jo heller ingen Udvidelse foretages for at overtage Leverancen, og Ledningen derud havde man liggende. Hr. Mikael Johansen havde talt om, at man maaske vilde blive nødt til at udvide

Gasværket, før Tiden var udløbet, men Forholdet var i Virkeligheden, at Gasværket var stort nok den første halve Snes Aar, idet Gasforbruget var gaaet ned, fordi flere og flere gik over til at bruge Elektricitet. Naar Leverancen til Vejlbj kom op paa 150000 m³, vilde en ny Ledning blive nødvendig, og saa maatte der tages Hensyn til Amortisationen, hvad Udvalget ogsaa havde regnet med. Angaaende Trykket og Varmeenhederne bemærkede Taleren, at naar en eller anden Kalamitet indtraf, og Gassen som Følge deraf til enkelte Tider var mindre god, saa maatte Vejlbj ifølge Kontrakten finde sig deri. Værket kørte næsten altid med et Tryk af 21—22 Linier, men man havde kun lovet 18 Linier; ligeledes var Varmeevnen saa godt som aldrig under 5000 Kalorier, og man havde kun sikret Vejlbj 4800. Det havde ganske rigtig for en Tid siden været galt med Gassen, men de, der ankede herover, maatte henvende sig til den Kulgrosserer, som man fra en vis Side kæmpede saa drabelig for, idet denne Grosserer havde leveret Gasværket almindelige Husholdningskul i Stedet for Gaskul. Hr. Jakob Jensens Forslag om at ændre § 6 var ganske overflødig. Naar der stod, at Betalingen skulde erlægges kvartalsvis, behøvede man ikke at nære nogen Ængstelse. Sluttelig anbefalede Taleren Kontrakten, som den forelaa, og udtalte, at Udvalget for at sikre sig havde henvendt sig til en Sagfører angaaende Kontrakten, og at vedkommende havde sagt god for den.

Simonsen pegede paa, at Indstillingen var enstemmig, og udtalte, at han vilde stemme for den, fordi han ansaa den for forsvarlig og rigtig. Mens Taleren havde været Medlem af Byraadet, var det altid blevet gjort gældende, at man prin

cipielt intet havde imod at sælge Gas til Nabo-kommunerne, selv om de var Skattely. Man havde da ogsaa tilbudt baade Viby og Aaby Gas, saa der skete ingen Principforandring, hvis man nu tiltraadte Overenskomsten med Vejlbys. Noget ganske andet var det, at Viby og Aaby ikke havde villet give den Pris, man forlangte. Hr. Mikael Johansen havde da ogsaa ved dette Møde kun gjort Indvendinger mod Prisen, som Taleren dog var enig med Udvalget i var forsvarlig. Det var et rent Tilfælde, at man kunde faa den Fortjeneste, der var beregnet, fordi man havde Ledningen liggende; skulde der have været lagt en ny Ledning, vilde Fordringerne vel nok være blevet saa store, at Vejlbys ikke vilde have imødekommet dem. Der blev slet ikke Tale om, at Gassen vilde blive billigere i Vejlbys end her, tværtimod, idet Gassen skulde leveres ved Enden af Hovedledningen, medens alle andre Udgifter saasom til Maalere, Stikledninger, Vedligeholdelse og lignende vilde blive Vejlbys Sag. Man kunde derfor sige sig selv, at Gassen vilde blive betydeligt dyrere derude end her i Byen. Der kunde ikke drages nogen Sammenligning mellem denne Sag og Sagen angaaende den paatænkte Omnibusrute mellem Aaby og Aarhus, idet man kunde forbyde, at denne sidste Sag fik den Betydning, der tilsigtedes, medens det hele, der vilde naas ved at nægte at sælge Gas til Vejlbys, vilde være, at denne Kommune selv anlagde et Gasværk. Det var blevet sagt, at Sagen ogsaa havde en socialøkonomisk Side derved, at en Del Mennesker kunde faa Arbejde ved et muligt Gasværk i Vejlbys. Skønt det naturligvis maatte ønskes, at saa mange som muligt kunde faa Arbejde, vilde det dog vist være ret skæbnesvangert at komme ind paa den Betragt-

ning, at det gjaldt om at faa saa mange Smaabedrifter som muligt. Skulde en saadan Ordning gennemføres, vilde det navnlig stille Socialdemokratiet i en ret vanskelig Situation. Iøvrigt vilde det næppe blive til mærkbar Skade for Arbejdskraften, enten Gassen blev leveret fra et Gasværk der eller her fra Byen, idet Vejby efter den foreslaaede Ordning væsentlig vilde komme til at beskæftige samme Arbejdskraft, som hvis det selv fik et Gasværk. Ganske vist vilde nogle Mennesker blive beskæftigede med Opførelsen af et Gasværk i Vejby, men ret mange blev det ikke, da store Dele af et Gasværk var indførte Jerndeale. Alt i alt kunde det nok siges, at denne Side af Sagen ikke vilde spille nogen større Rolle. Endvidere var det blevet sagt, at Vejby Villakvarter vilde beholde Skorstenene, hvis det fik et eget Værk. Hertil vilde Taleren bemærke, at han gerne saa, at Aarhus fik dobbelt saa mange Skorstene, som det nu havde, naar man blot kunde være medbestemmende om, hvor de skulde ligge. Naturligvis var det kedeligt, at der undertiden var Uheld med Gassen, saa at den ikke brændte saa godt, som den burde; den Slags Uheld kunde jo imidlertid ske, og dem maatte Vejby ogsaa nu og da komme til at finde sig i. Ganske vist kunde det selvfølgelig tænkes, at der skete Brud paa Hovedledningen til Sindssygeanstalten, men hvis man straks gjorde alt for at reparere Skaden, kunde der næppe gøres Erstatningskrav gældende mod Aarhus for det. Med Hensyn til Trykket var der vist det at bemærke, at Gassen skulde omformes ved Enden af Hovedledningen, men i hvert Fald kunde man nok gaa ud fra, at Udvalget paa dette Punkt var paa den sikre Side, og angaaende Varmeevnen vilde den paagældende Kontraktbestemmelse blive en Fordel for Byens Beboere, da

det ikke vel kunde tænkes, at man vilde pumpe særlig Gas til Vejlbj. Naar Gasværket saaledes havde Pligt til at levere Gassen til Vejlbj med en bestemt Varmeevne, kunde det ikke komme til at levere daarligere Gas til Aarhus. De stillede Ændringsforslag med Hensyn til Trykket og Varmeevnen var derfor sikkert overflødige. Spørgsmaalet i Sagen var da kun, om der kunde komme en Forretning ud af Leverancen, og naar Udvalget enstemmigt tilraadede at overtage denne, kunde der ikke være nogen Betænkelighed ved at gaa med. Endelig hævdede Taleren atter, at der ikke var Tale om noget Princip, men kun om en Forretning, og anbefalede sluttelig Indstillingen.

Møller bemærkede, at det vist var ret sjældent, at en Kontrakt blev saaledes kritiseret i Enkelthederne og navnlig for aabne Døre. Der var blevet sagt noget om, at Udvalget skulde nære Forkærlighed for Vejlbj, men Indstillingen fremkom absolut ikke for at gøre Vejlbj en Tjeneste, hvad denne Kommune iøvrigt heller ikke selv nærede nogen Tanke om. Udvalget havde kun set paa Sagen som en Forretning. Det var kedeligt, at Hr. Mikael Johansen ikke kunde forstaa andet, end at Vejlbj vilde blive favoriseret paa Aarhus Bekostning, da Forholdet i Virkeligheden var, at medens Prisen her var 11 Øre, vilde den i Vejlbj blive 10 Øre plus alle Omkostninger, saaledes at den mindst vilde blive 13 Øre, men sandsynligvis mere. At denne Sag skulde have mindste Betydning for at fremtvinge en bedre mellemkommunal Beskatning, kunde Taleren aldeles ikke tro. Da Trykket her i Byen som Regel var 20—22 Linier, kunde der absolut ingen Fare være at ved at garantere Vejlbj et Tryk paa 18 Linier. Belysningsdirektøren havde da ogsaa flere Gange bestemt

udtalt, at 18 Liniers Tryk var det mindste, der skulde være, og paa samme Maade havde han udtalt sig om den lovede Varmeevne. Vejlbys havde forlangt en Del mere, hvad Udvalget imidlertid ikke havde villet gaa ind paa, netop fordi det vilde være paa den sikre Side. Skulde nogen i denne Sag have vist Venlighed mod Vejlbys, maatte det være Hr. Jakob Jensen, for naar han vilde have, at Vejlbys selv skulde bygge et Gasværk, for at der kunde skaffes Arbejde, maatte det jo erindres, at det blev Arbejdsfolk fra Vejlbys og ikke fra Aarhus, der fik Fortjenesten. Hr. Jakob Jensens Ændringsforslag til § 6 kunde man ikke godt være bekendt at vedtage, da det overfor solide Folk maatte være nok at sige, at Betalingen skulde erlægges kvartalsvis, og Ændringsforslaget til § 8 var ganske overflødigt. Blev Indstillingen ikke vedtaget, skulde Udvalget ikke græde for det; Udvalget havde kun ønsket at vise en Vej, hvorved der kunde tjenes nogle Penge. Til Slut anbefalede Taleren Kontrakten, som den forelaa.

M i k a e l J o h a n s e n hævdede, at det hver eneste Dag var galt med Gassen i Guldbergsgade; den varmede og lyste daarligt, først efter Kl. 8, naar Butikkerne lukkede, blev der tilstrækkeligt Tryk. Det var da ogsaa tidligere blevet sagt fra Gasværket, at Forbruget til visse Tider var for stort. Det var underligt, at Udvalget kun vilde udtale sig om Produktionsprisen, men ikke om Indkøbsprisen, forhaabentlig vilde det tage Sagen tilbage til næste Møde for at skaffe Oplysning om denne. For at gaa med til Leverancen maatte Taleren først have bevist, at denne vilde bringe Kommunen Gevinst. Taleren vidste ikke, naar han havde forhindret, at en Sag kom til Behandling for aabne Døre, tværtimod havde han altid hæv-

det, at det mest mulige skulde drøftes i offentlige Møder. Det var forstaaeligt, at der ikke var Begjstring i Rigsdagen for den mellemkommunale Beskatning, naar man tog saaledes paa denne Sag her, og det syntes ret mærkeligt, at der ikke skulde beregnes noget til Forrentning og Amortisation, fordi der var en Ledning ud til Vejlby. Taleren vilde stemme for de af Hr. Jakob Jensen stillede Ændringsforslag og selv foreslaa, at § 1 blev ændret saaledes, at Prisen blev forandret til 11 Øre pr. m³. Selv om Ændringsforslagene blev vedtaget, vilde han dog stemme imod Overenskomsten. Det var ret mærkeligt at se, hvorledes Hr. Simonsen havde forandret Standpunkt med Hensyn til Skattelyene. Naar man som Hr. Simonsen i Skovudvalget havde været med til at lukke Skovene for Udflytterne, burde man være konsekvent, ellers var der ingen Mening i det.

Møller maatte som flere Gange før gøre Hr. Mikael Johansen opmærksom paa, at Gasværket var stort nok, og at dets Tryk vilde blive lige stort, enten man solgte Gas til Vejlby eller ej. At Gasen til Tider havde været mindre god, skyldtes for snævre Ledninger. Hr. Mikael Johansen havde vist ikke læst Gasværkets Beretning, for ellers vilde han have vidst Besked baade om Indkøbspris og Produktionspris. I denne Forbindelse var det unødigt at nævne andet end Produktionsprisen, ej heller kunde denne Sag sammenlignes med, at man havde lukket Skovene for Udflytterne. Taleren vilde bestemt fraraade Forslaget om at forhøje Prisen fra 10 Øre til 11 Øre pr. m³. At vedtage dette Forslag var ensbetydende med at slaa Sagen i Stykker.

Jul. Andersen havde lagt Mærke til, at det flere Gange var blevet fremhævet som en med-

virkende Grund til at tiltræde Kontrakten, at der allerede fandtes en Ledning til Vejlbj, og at den delvis vilde blive ledig. Det vilde derfor interessere ham at vide, hvor længe denne Ledning kunde blive liggende, idet han gik ud fra, at Udvalgets Stilling vilde have været anderledes, hvis der skulde lægges en ny Ledning nu. Kunde Ledningen gøre Tjeneste, saa længe Kontraktforholdet varede, vilde han stemme for Indstillingen.

Simonsen hævdede overfor Hr. Mikael Johansen, at han ikke havde svinget med Hensyn til sit Standpunkt overfor Skattelyene. Skovene kunde man lukke for Udflytterne, men man kunde ikke hindre disse i at faa Gas. Denne Gasleverance kunde Hr. Mikael Johansen ikke bruge som Retfærdiggørelse for Højres Modstand mod den mellemkommunale Beskatning. Modstanden mod denne i Landstinget var kommet fra Højre, medens Socialdemokraterne havde talt varmt for den. Taleren kunde ikke se, at Agitationen for en fornuftig mellemkommunal Beskatning skulde kunne blive hæmmet derved, at Aarhus solgte Gas til Vejlbj. Han forudsatte, at Ledningen kunde gøre Tjeneste Kontrakttiden ud, men iøvrigt havde Udvalget jo taget Forbehold, om at Forholdet kunde afbrydes, hvis Ledningen skulde blive for lille.

Jakob Jensen fandt det interessant at høre, hvor let Hr. Simonsen kom over at forklare, at det vilde være til Fordel for Byens Borgere at faa Overenskomsten i Stand. Taleren var imidlertid ikke sikker paa, at Gassen fik samme Varmeevne her i Byen som den Gas, der skulde leveres til Vejlbj, eftersom der jo var flere Gasbeholdere. Ligeledes var det en Misforstaaelse, naar Hr. Simonsen mente, at Kontrakten vilde tjene Aarhus til Beskyttelse, hvis Ledningen gik i Styk-

ker. Hvor gammel Ledningen var, anede man iøvrigt ikke, derom havde Udvalget intet oplyst. Naar Hr. Christensen havde talt om de store Grundejere og Kaserner og Baggaarde, skulde Taleren gøre opmærksom paa, at han altid havde modsat sig Dispensationer til Baghusbeboelser, hvilket imidlertid ikke altid kunde siges om Bygningskommissionen. Taleren beklagede, at Hr. Christensen havde omtalt de dyre Skoler, det havde han ikke ventet fra den Kant; forøvrigt var Skolevæsenet i en Snes Byer dyrere end her. Naar der taltes om at bygge kinesiske Mure om Aarhus, skulde man erindre, at Aarhus var den første By, der havde ophævet Læbæltet. Taleren havde intet udtalt om, at man ved at nægte at sælge Gas til Vejlbys kunde fremskynde den mellemkommunale Beskatning, derimod havde han sagt, at saalænge denne Beskatning ikke var i Orden, ønskede han at have saa lidt med Nabo-kommunerne at gøre som muligt.

Christensen kunde ikke sige, hvor gammel Ledningen til Sindssygeanstalten var, men mente, at den kunde ligge i en uoverskuelig Fremtid. Direktøren havde da ogsaa udtalt, at den kunde ligge længe og sagtens gøre Tjeneste i de 10 Aar. Den opgivne Produktionspris omfattede Udgiften til Materiale og Arbejds løn; naar Hr. Mikael Johansen fik dette at vide, maatte han selv kunne udfinde, hvad der medgik til Forrentning og Amortisation. Selvfølgelig kunde man ikke lave en Slags Gas til Vejlbys og en anden Slags til Aarhus. Der var mange Huse her i Byen, der ikke dannede meget andet end Baggaarde. Vore Byggeforhold var i det hele taget ikke saa gode, som de burde være. Vel byggedes der godt i de ny Kvarterer, men saa længe man

blev ved at sætte Grundpriserne op i disse, var Arbejderne nødt til at bo i de gamle Kvarterer med Baggaardene. Taleren havde ikke omtalt de dyre Skoler, men sagt, at vort Skolevæsen var dyrt i Sammenligning med mange andre Byer.

Simonsen mente, at hvis der skulde ske Brud paa Ledningen, behøvedes den ikke at lægges om, idet man jo kunde sætte et nyt Rør ind, hvor Brudet var sket. Men for Vejlbj i saa Tilfælde at anlægge Erstatningskrav i Henhold til den foreliggende Kontrakt vilde dog vist være haabløst. Skaden vilde jo ikke være forvoldet med Villie, og Byraadet havde selv erfaret, hvor vanskeligt det var at faa Erstatning af en Leverandør, naar denne ikke var Skyld i Standsningen af Leverancen.

Kontrakten vedtoges i den nu foreliggende Form med 10 Stemmer mod 4

8. (J. Nr. 460—1912). Indstilling fra Markudvalget angaaende **Driftsplan for Haven ved Vesterbrogade** paa Grundlag af følgende Skrivelse fra Stadsgartneren:

»Vedlagte Projekt tager Sigte paa, at det af Kommunen til Park bestemte Areal, tidl. jydskes Haveselskabs Have, kan faa en Anvendelse, der direkte eller indirekte kan faa økonomisk Betydning for Byen og blive et nyttigt Led i dennes Udvikling.

Arealet egner sig næppe til Bebyggelse og vil ogsaa være af Betydning som aaben Plads for den fremtidige Bebyggelse. Den Driftsplan, som her skal foreslaas, stiler mod Anlæg af en botanisk Have med dertil knyttet kommunalt Gartneri; samtidig er tænkt afgivet Areal til eventuelle Folkemuseumsbygninger.

Anlæg af en botanisk Have antages at være i Kontakt med de Bestræbelser, som gøres, for at Aarhus i Fremtiden kan faa et Universitet.

En botanisk Have vil formentlig have Betydning ikke alene for Universitetet, men ogsaa for andre Fremtidsmuligheder f. Eks. Land- og Havebrugsskoler, Forsøgsstationer etc. Endelig vil en botanisk Have være en øjeblikkelig Fordeel for det bestaaende Skolevæsen.

Nogen egentlig Anlægsudgift til en saadan betanisk Have er ikke paaregnet. Paa Budgettet er opført de til et kommunalt Gartneri nødvendige Beløb, og med det Overskud, som dette Gartneri formentlig i Fremtiden vil give, er Anlægsudgifterne tænkte afholdte; — dog kun til Planteindkøb, Plantning og Vedligeholdelse; Opførelse af Drivhuse etc. vil sikkert kræve særskilte af Byraadet aarligt bevilgede Beløb. Naar det kommunale Gartneri formenes at kunne give Overskud, er det en Forudsætning, at Kirkegaardsbestyrelsen, under en eller anden Form, kan tillade, at Pasning af Gravsteder paa Kirkegaardene enten helt overlades til den kommunale Gartner, eller at denne faar Tilladelse til at udføre dette Arbejde efter Gravstedejernes eget Ønske.

Løvrigt skal henvises til vedlagte Tegninger, der viser den endelige Ordning af Arealet. Samtidig foreslaas det, at Haven fremtidig benævnes: Aarhus botaniske Have og kommunale Gartneri.«

J u l. A n d e r s e n oplyste, at naar Forslaget blev forelagt nu uden først at have været til Behandling i Budgetudvalget, skete dette i Samraad med Formanden, idet man gik ud fra, at nærværende Behandling skulde betragtes som en 1. Behand-

ling. Skulde Byraadet være imod Forslaget, vilde der jo nemlig ingen Anledning være til at sende dette til Budgetudvalget. Iøvrigt stod Forslaget ogsaa i nogen Grad i Sammenhæng med Beslutningen om at opføre den gamle Borgmestergaard i Haven paa Vesterbro. Taleren gennemgik dernæst Stadsgarnerens Skrivelse og forklarede de fremlagte Planer. Endvidere meddelte han, at Komiteen for den gamle Borgmestergaard havde Tilbud om at faa flere andre gamle Bygninger overladt, blandt andre Frans Hansens Gaard paa Mejlgade, som man havde tænkt at anvende til Redskabsrum og Stald, og en Bygning fra den gamle Aarhus Mølle. Endvidere gennemgik han det foreslaaede Budgets Hovedposter. Den samlede Bekostning var anslaaet til 22920 Kr., hvoraf de 10500 Kr. egentlig var Udgift engang for alle, nemlig til Redskaber 2000 Kr., til Anskaffelse af Heste og Vogne 2000 Kr., til Drivhuse 2500 Kr., til Staldbygning og Redskabsrum 2500 Kr. og til Vejanlæg til Staldbygningen 1500 Kr. Her maatte det dog erindres, at saavel Redskaber som Heste og Vogne var beregnet til fælles Brug for Kirkegaardsbestyrelsen, Forskønnelsesudvalget, Brolægningsudvalget og Haven. Til Lønninger, Vedligeholdelser, Indkøb af nye Planter, der senere skulde anvendes til Udplantning, og forskelligt andet vilde der altsaa medgaa 12420 Kr. Som Indtægt det 1. Aar var beregnet 2900 Kr. Tanken var iøvrigt, at man uden større aarlig Udgift kunde faa en botanisk Have, der kunde øve nogen Tiltrækning og i nogen Grad være en fornuftig Anvendelse af de Midler, der blev stukket i Foretagendet, idet man tænkte sig, at Pengene vilde komme igen ved det, der blev produceret. Ende-

lig anbefalede Taleren, at Planen blev henvist til nærmere Prøvelse i Budgetudvalget.

F o r m a n d e n bekræftede, at han havde ment det heldigst allerede nu at underkaste Planen en 1. Behandling; om at tage nogen egentlig Beslutning paa nærværende Tidspunkt kunde der ikke vel være Tale. Han maatte tage Forbehold med Hensyn til, at Komiteen for den gamle Borgmestergaard skulde have til Opgave at tilvejebringe en Række Bygninger udover den gamle Borgmestergaard. Komiteen havde kun til Opgave at søge denne opstillet; men det var meget rigtigt, at der var sket Henvendelse til den om andre gamle Bygninger; disse Tilbud vilde naturligvis overgaa til en eventuel anden Komite, der vilde stille sig større Opgaver.

J a k o b J e n s e n mindede om, at det var 11—12 Aar siden, Byraadet havde besluttet, at der skulde være en stor Park derude Vest paa. I Løbet af nogle Aar vilde Byens Udvikling ogsaa gaa den Vej ud. Da man overtog Haveselskabets Have, var man ogsaa klar over, at den vilde blive et Led i den hele Plan. For at Forholdet kunde forme sig paa en fornuftig Maade, var det ogsaa, at man havde antaget en Stadsgartner. At der allerede nu fremkom Forslag til den endelige Plan for en botanisk Have med Planteskole og kommunalt Gartneri, skulde Udvalget have Tak for. Taleren vilde ønske Udvalget Held og Lykke til Genneførelse af Planen. Glædeligt vilde ogsaa være, om det kunde lykkes at rejse et Folkemuseum i Haven. Dette vilde ikke alene forskønne Byen, men ogsaa være til Glæde for mange Mennesker. Taleren syntes godt om Planen. Maaske kunde Beløbet synes noget stort, men nogle af Posterne kunde muligvis ogsaa bringes noget ned. Tale-

ren henstillede til Udvalget at tage i Betragtning, at det var en ung Mand, det arbejdede sammen med. Ved et godt Samarbejde vilde det nok lykkes at holde Udgiften i en passende Ramme og dog naa det, man ønskede. Maaske vilde det være heldigt, om Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse fik Lejlighed til at se lidt paa Planen, for saa vidt angik Gaden langs Møensgade. Stigningen paa dette Sted var meget stærk, og den ny Gade skulde helst bringes til en mindre stærk Stigning, hvilket Forhold der vist maatte tænkes paa, inden man tog fat paa Beplantningen af Haven ud til denne Side. Sluttelig anbefalede Taleren varmt Planen.

Jul. Andersen meddelte, at Forholdet angaaende den omtalte Gade havde været drøftet i Udvalget, og at dette var klar over, hvilke Krav der vilde blive stillet fra Stadsingeniørens Side. Gartneren mente dog, at man ved Forhandling kunde undgaa at faa Gaden presset nærmere mod Hegnet end højst nødvendigt. De nævnte gamle Bygninger var det ikke Meningen at anbringe i Haven foreløbig, men man havde ment det heldigt at skitsere, hvorledes Udviklingen tænktes i Fremtiden. Der havde iøvrigt ogsaa været Tale om en lille Vandmølle, men hvor den skulde anbringes, var ikke afgjort.

Magnus Nielsen kunde i det væsentlige slutte sig til Hr. Jakob Jensens Bemærkninger om, at det forlængst var drøftet og tænkt, at Haveselskabets Have skulde udvikles til en botanisk Have, hvori ejendommelige gamle Bygninger kunde samles. At foretage det store Spring derfra og til det, der nu blev foreslaaet, var Taleren dog noget betænkelig ved, saa han vilde gerne, at Byraadet var noget mere fuldtalligt, inden der toges nogen Be-

slutning. I denne Forbindelse maatte han ogsaa beklage, at der var sket Afstemning om Gassalget til Vejlby, uagtet der manglede ikke saa faa Medlemmer. Han troede ikke, at Aarhus var stor nok til de kalkulerede store Driftsudgifter, og kunde ikke tænke sig, at man vilde faa Brug for alt det, der tænktes produceret i Haven. Den hele Tanke var af den Slags, der maatte udføres efterhaanden. Stadsgartneren var vist ikke blot en ung, men ogsaa en dygtig Mand, men maaske vilde han, hvad der jo hørte Ungdommen til, gaa lidt vel rask frem, og man maatte da ogsaa være lidt forsigtig med, hvorledes man behandlede Pengene. Taleren saa med stor Velvillie paa den hele Sag, men vilde dog finde det heldigt, at den blev noget beskaaret af Budgetudvalget. At den vestlige Del af Byen trængte til et Anlæg, var givet, men der var næppe Trang til saa stort et Gartneri, som man syntes at stille imod, for det var vel dog forhaabentlig ikke Meningen at konkurrere med Byens næringsdrivende; det vilde Taleren i hvert Fald ikke være med til. Alt i alt vilde det vist være rigtigt at give sig god Tid til at gennemgaa Planen.

M o u s t e n var enig med de foregaaende Talerere i, at Udvalget var slaaet ind paa den rigtige Retning. Han kunde have ønsket, at Budgettet havde været delt i et Anlægsbudget og et Driftsbudget, og han kunde ikke vel tænke sig, at der ikke med de paaregnede Udgifter skulde kunne blive større Indtægter.

J u l. A n d e r s e n vilde atter betone, at Tanken var at gaa gradvis frem, og at der ikke var Tale om nu at anlægge det hele i den fulde Udstrækning. Dette fremgik da ogsaa klart deraf, at der til Drivhuse kun var beregnet 2500 Kr.

At Planen forelaa i dens Helhed, skyldtes, at Udvalget ikke havde ønsket at skjule noget, men straks vilde gøre opmærksom paa, hvorledes det tænkte sig Forholdet udviklet gennem Aarene. Det var lidt vanskeligt at skille Anlægsbudgettet og Driftsbudgettet, da en Del af Udgifterne var fælles med andre Udvalg, saaledes skulde f. Eks. Hestene ogsaa kunne anvendes andet Steds. Hele Udgiften til Hesteholdet kunde derfor ikke med Rette skrives paa Havens Regning, og saaledes forholdt det sig med flere andre Udgifter. Det var selvfølgelig ikke Udvalgets Mening at dyrke Kartoffler og Gulerødder i Haven; der skulde helst gøres en bedre Brug af Jorden. Udvalget og Stadsgartneren havde flygtigt berørt, at al Byens Gartnararbejde maatte kunne samles under et Udvalg, enten det saa blev under Brolægningsudvalget eller Forskønnelsesudvalget, hvilket sidste Taleren særligt tænkte paa. Ved en saadan Ordning vilde der uden Tvivl kunne skaffes mere Plan i det hele, navnlig i Arbejdskraftens Anvendelse. Taleren takkede for Byraadets velvillige Stilling til Forslaget og udtalte, at det var hans Haab, at man med en fornuftig Hensyntagen til alle Sider i Løbet af nogle Aar maatte naa at faa et interessant Anlæg derude.

Sagen henvistes til Budgetudvalget.

9. (J. Nr. 2⁴¹—1912). Andragende fra Direktør J. H. Andersen m. fl. om **Dispensation fra Bygningslovens § 21 og Bygningsvedtægtens §§ 14 og 21** for Ejendommen Klostergade 38.

Anbefaledes paa de af Bygningskommissionen og Sundhedskommissionen foreslaaede Vilkaar.

